

مبانی بیمه مسئولیت طراحان صفحه های وب

تالیف و ترجمه: سیدمحمد زمان دریاباری

کارشناس ارشد حقوق

Great koorosh@yahoo.com

خاطر از امنیت انجام چنین مبادلاتی، باید بیمه نامه طراحی صفحات وب، گسترش یابد. زیرا در بسیاری از موارد، طراحان صفحات وب، خواسته یا ناخواسته، مباشر یا مسبب بروز ضرر و زیان به کاربران اینترنتی می شوند و برای اینکه طراحان، با اطمینان

اشاره: فن آوری اطلاعات، ارائه بیمه نامه های جدید را اجتناب ناپذیر می کند. تجارت الکترونیکی که از طراحی صفحات وب آغاز می شود، از این قاعده مستثنی نیست. به عبارت دیگر، طراحی صفحات وب، نقطه آغاز تجارت الکترونیکی است. جهت اطمینان

خاطر به ارائه خدمات اینترنتی و گسترش مبادلات الکترونیکی پردازند. که از طراحی وب سایت ها ریشه می گیرد. پیش بینی چنین بیمه نامه هایی ضروری است. در این نوشتار، مبانی بیمه مسئولیت صفحه های وب مورد مطالعه قرار می گیرد که امیدواریم، شرکت های بیمه، با ملحوظ نظر قرار دادن آن، اقدامات مقتضی را در این خصوص، معمول دارند.

الف) مفهوم کلی بیمه مسئولیت

بیمه های مسئولیت، در ابتدا جهت جبران خسارت های سنگین ناشی از پیشرفت صنایع و گستردگی حرفه و فن به وجود آمد. بنابراین بیمه های مسئولیت بیش از هر چیز، با نظریه خطر مرتبط هستند. در آغاز، بیمه های مسئولیت مورد انتقاد واقع می شدند و آن را موجب معاف شدن اشخاص از مسئولیت می دانستند و اعتقاد داشتند که بیمه های مسئولیت، هدف اساسی مسئولیت مدنی را که پیشگیری از خسارت می باشد، از بین می برد و در نتیجه، اشخاص در روابط اجتماعی خود، رعایت احتیاط را نخواهند کرد. مخالفین، این نوع بیمه را، مخالف با نظم عمومی و اخلاق حسنه و مشوق افراد به سهل انگاری و بی مبالائی می دانستند. قرارداد بیمه مسئولیت، سرانجام به موجب رای صادره در تاریخ اول ژانویه ۱۸۴۵ محکمه استیناف پاریس، به طور رسمی معتبر شناخته شد، مشروط بر آنکه خسارت های عمدی را تحت پوشش قرار ندهد.

ممکن است گفته شود در بیمه مسئولیت

حقوقی، موضوع بیمه، مال است. زیرا در برابر تعهدی که برعهده شخص است و احتمال مسئولیت حقوقی و یا نتیجه خسارت مادی شخص برای جبران آن، مبادرت به بیمه مسئولیت مدنی می کند. در بیمه مسئولیت حقوقی خود مسوولیت حقوقی مورد نظر نیست، بلکه خطری که از آن ناشی می شود، موضوع بیمه است.

در بیمه های مسئولیت، میزان خسارت معادل وجهی است که بیمه گذار به عنوان خسارت به شخص ثالث می پردازد. معمولاً مبلغ بیمه شده، در بیمه نامه مسئولیت تعیین و براساس مبلغ بیمه شده، حق بیمه دریافت می گردد. بنابراین در صورت گذشت شخص ثالث یا عدم امکان اثبات مسئولیت، وجهی به بیمه گذار پرداخته نمی شود.

بنابراین، تا وقتی که بیمه گذار، متحمل نتایج مادی مسئولیت مدنی خویش نشود، بیمه گر، وجهی پرداخت نمی کند. اما، باید به این نکته نیز توجه کرد که تعهد بیمه گر، فقط رفع زیان وارد به دارایی بیمه گذار در نتیجه دعوی ثالث است. بیمه گر، تعهد جبران زیان وارد به اشخاص ثالث را نمی کند. درست است که شخص ثالث زیان دیده، غالباً حق مراجعه مستقیم به بیمه گر و مطالبه غرامت را دارد، ولی استفاده کننده واقعی از بیمه نامه، بیمه گذار است که خواسته است تا دارایی خود را در مقابل دعاوی دیگران بیمه کند.

البته، رویه قضایی فرانسه پیش از این مقررات، به همین طریق عمل می کرده است. یعنی براساس حق

مراجعه مستقیم که برای شخص زیان دیده قائل شدتاند، شخص می‌تواند با مراجعه مستقیم به بیمه‌گر، جبران خسارتی را که به او وارد شده است، مطالبه کند. آرای صادره به وسیله دیوان کشور فرانسه هم، این نظریه را تأیید کرد و این اصول به تدریج مورد قبول قرار گرفت که بروز حادثه برای شخص ثالث زیان دیده، حقی ایجاد می‌کند که به موجب آن، خسارت وارده به او باید جبران گردد.

وضع قانون بیمه مسئولیت مدنی در مقابل اشخاص ثالث، به این منظور است که زیان دیده در قبال ناتوانی پرداخت مسئول حادثه قرار نگیرد و خسارت وارد شده به او، جبران شود. اگر قرار باشد بیمه‌گر به بهانه رعایت نشدن شرایط بیمه از طرف بیمه‌گذار، از جبران خسارت وارده به شخص ثالث استنکاف نماید، برخلاف اصل یادشده خواهد بود.

البته، این بدان معنا نیست که بیمه‌گر، تسلیم خواست شخص ثالث شود، بلکه باتوجه به اصل قائم مقامی، بیمه‌گر، قائم مقام بیمه‌گذار است و از این رو، در جهت حفظ منافع بیمه‌گذار، حق دارد که در محاکم دادگستری، در برابر اقامه دعوی ثالث، دفاع کند.

علاوه بر اصل نفع بیمه‌ای (le principe interet assurance) و اصل جبران خسارت (le principe indemnitare)، دو قاعده اختصاصی، بر بیمه‌های مسئولیت حاکم است.

نخست آنکه اسقاط حق بیمه‌گذار به دریافت

خسارت از بیمه‌گر، به دلیل تدلیس و اشتباه - که موجب خلل در عقد بیمه می‌شود - و یا به سبب عدم انجام تعهدات خود از قبیل عدم پرداخت حق بیمه یا عدم خسارت در زمان مقرر، موجب سقوط حق مراجعه مستقیم شخص ثالث به بیمه‌گر نمی‌شود. زیرا بیمه‌گر، تضمین‌کننده خسارت بیمه‌گذار و در حکم ضامن است. افزون بر اینکه قرارداد بیمه، مبتنی بر ایجاد اطمینان است و این اطمینان به جبران خسارت، نه تنها شامل بیمه‌گذار می‌شود، بلکه شامل زیان دیده نیز می‌گردد. تاسیس صندوق ذخیره خسارت در شرکت‌های بیمه، براساس همین اندیشه است تا در مواردی که مراجعه به بیمه‌گذار، به هر علت ممکن نباشد، خسارت وارد شده به زیان دیده جبران نشده باقی نماند.

دومین قاعده مربوط به بیمه‌های مسئولیت، مستثنی بودن خسارت معنوی از تحت مشمول بیمه‌نامه است.

علت این امر آن است که مبلغی که برای جبران خسارت‌های معنوی از سوی محاکم صادر می‌شود، متغیر است و ملاک خاصی برای تعیین خسارت معنوی وجود ندارد، در حالی که سایر خسارت‌ها، قابل پیش‌بینی می‌باشند. البته، خسارت‌های معنوی، با وجودی که تحت پوشش بیمه‌نامه‌های مسئولیت قرار نمی‌گیرند، از سوی حقوق دانان، مورد حمایت قرار گرفته‌اند.

ماهیت بیمه‌های مسئولیت، با شرط عدم

مسئولیت تفاوت ندارند. شرط عدم مسئولیت، قراردادی است که بین مستول و زیان دیده احتمالی آینده، منعقد می‌گردد و به موجب آن، مستول از پرداختن تمام یا بخشی از خسارت، معاف می‌شود، هرچند که بیمه مسئولیت و شرط عدم مسئولیت منتهی به رفع بار مسئولیت از دوش مستول می‌گردد. ولی در شرط عدم مسئولیت زیان رساننده - که این بار را متحمل خواهد شد - برخلاف بیمه مسئولیت آن را از دوش خود برداشته و به دیگری منتقل می‌کند. بنابراین، بیمه مسئولیت، برخلاف شرط عدم مسئولیت، مسئولیت را تاکید می‌کند و در صدد نفی آن، برنمی‌آید. زیرا هدف از بیمه مسئولیت، ابقاء مسئولیت در ذمه مستول است و بیمه گر آن را تضمین می‌کند. در حالی که شرط عدم مسئولیت، ذمه مستول از پرداخت خسارت، بری می‌گردد، بدون آن که شخص دیگری، قائم مقام مستول در پرداخت خسارت باشد. به عبارت دیگر، در صورت اعمال شرط عدم مسئولیت، زیان دیده، به تنهایی بار مسئولیت را متحمل می‌گردد که این برخلاف قرارداد بیمه مسئولیت است.

امروزه، با پیشرفت سریع جوامع و ایجاد حرفه ها و شغل های مرتبط با صنایع و فن آوری ترین و نیز رویکرد فراوانی به اصل جبران خسارت، دامنه بیمه های مسئولیت، گسترش فراوانی یافته و تمامی خطرهایی را که بیمه‌گذار به سبب مسئولیتش متحمل می‌شود، بیمه می‌کند. در این مورد، تفاوتی نمی‌کند که

مسئولیت بیمه‌گذار، به دلیل تخلف از مفاد یک قرارداد یا ناشی از الزامات خارج از قرارداد باشد. بیمه نامه های مسئولیت مدیران باشگاه های ورزشی، مسئولان بیمارستان ها، حمل و نقل و... نمونه ای از بیمه های مسئولیت مبتنی بر قرارداد است. بیمه مسئولیت تجارت الکترونیک و بیمه مسئولیت طراحان صفحه های وب نیز در صورتی که توسط شرکت های بیمه ارائه شوند، داخل همین قلمرو هستند که بررسی مبانی حقوقی آن، بدون پرداختن به مفهوم بیمه مسئولیت و نیز ماهیت مسئولیت طراحان صفحه های وب، میسر نمی باشد. اکنون مفهوم مسئولیت طراحان وب سایت ها را بررسی می‌کنیم.

ب) مفهوم و قلمرو مسئولیت طراحان صفحه های وب

اجرای طرح I.C.T و ایجاد دولت الکترونیک، مستلزم به کارگیری پارهای از قواعد حقوقی نوین است. این قواعد حقوقی، متضمن مستول شناختن ارائه دهندگان خدمات ارتباطی نوین در قبال فعالیت هایشان هستند.

طراحان صفحه های وب و مدیران شبکه های اطلاع رسانی نیز از این قاعده، مستثنی نیستند. امروزه با پیدایش مجموعه ارتباط های اینترنتی، تجارت در شبکه های بین المللی ارتباطی، اهمیت خاصی یافته است که به دلیل افزایش روزافزون کاربران و گسترش میزان ناوبری در شاهراه های اطلاعاتی، این امر محسوس تر است.

اکنون، کارگزاران اینترنت، مانند فرماندهان کشتی هستند که در دریای آزاد اطلاع رسانی، ناوبری می کنند. اما این پیمایش آزاد، تابع قواعد خاص حقوقی است. به عبارت دیگر، همان گونه که کشتی ها، مجاز به بارگیری یا تخلیه کالاهای غیرمجاز در بنادر نیستند، کارگزاران اینترنت نیز مجاز به انتشار اطلاعات خلاف قانون و اخلاق حسنه نخواهند بود. حال اگر جریان امور، برخلاف قانون و اخلاق حسنه باشد، مسئول کیست؟ آیا فرمانده ناو- نویسنده پیام- مسئول است؟ در اصل، پاسخ مثبت است ولی این شخص، در بسیاری موارد، ناشناس است که این امر، به وسیله جادوی دیجیتال، میسر شده است. حال با وجود ناشناس بودن او، می توان تصور کرد که دارندگان بادبان ها و کشتی ها که ابزارهای لازم را در اختیار می گذارند و در اصطلاح، فراهم آورندگان خدمات اشتراک نامیده می شوند، مسئول باشند؟ یا اینکه مسئول حمل و نقل که کالای کشتی را در محل مناسب رها کرده و فراهم آورنده خدمات اتصال به شبکه اطلاع رسانی نامیده می شود، مسئول است؟ بدون شک، به سبب ناشناس بودن مباشر، که فراهم آورندگان خدمات اشتراک و اتصال هستند، قائم مقام فرستنده پیام است و تحت هر قانون حقوقی می توانیم آنها را به خاطر خطا یا جرم مسئول بدانیم. بیشتر جرایم قابل تحقیق در اینترنت، در زیرمجموعه جرایم علیه حقوق اشخاص ثالث قرار می گیرند. این جرایم، تعرض به درست کاری و نیکنامی

اشخاص (هتک حرمت، افتراء، توهین)، تحریک به خشونت، ارسال پیام های خلاف اخلاق حسنه و ضدعفت عمومی، تعرض به حقوق خصوصی و افشای اسرار زندگی خصوصی یا وارد کردن خسارات معنوی و... را در بر می گیرد. رسیدگی به این جرایم، به دلیل چندکانونی بودن اینترنت، دشوار است. زیرا اینترنت، مفز هدایتگر ندارد و ارتباط ها به وسیله شمار زیادی از فراهم آورندگان اتصال تضمین می شود. بنابراین شبکه جهانی اطلاع رسانی، مانند یک سازمان بدون رئیس است و باید نظام حقوقی خاصی را در مورد آن به کار گرفت. رویه های قضایی کشورهای مختلف مؤید آنچه گفته شد، می باشد. در دعوی مشهور «cubby» که در دادگاه های آمریکا مطرح شد و موضوع آن، انتشار پیام های هتاکانه بود، یک استناد دارد نون جهت مسئولیت ارائه شد و براساس آن، اگر متصدی نشر، قدرت نظارت بر انتشار پیام ها را نداشته باشد و نتواند از انتشار پیام های خلاف قانون یا اخلاق حسنه جلوگیری کند، مسئول نیست. همچنین در صورتی که رابطه علیت میان جرم و عمل انتسابی ثابت نشود، مسئولیت نخواهد داشت.

به موجب دستورالعمل اروپایی (مصوب ۱۸ نوامبر ۱۹۹۸ که در اول سپتامبر ۱۹۹۹) اصلاح شده است اشتراک دهندگان خدمات اینترنتی، در صورتی مسئول شناخته می شوند که از غیرقانونی بودن داده های الکترونیکی یا غیرقانونی بودن انتشار آن

مطلع باشند و در این موارد نیز، در صورتی که ابزارهای لازم برای قطع اتصال و متوقف کردن ارائه خدمات داشته باشند، باید آن را به کار گیرند، در غیر این صورت مسئول خواهند بود.

در دعوی «Altern B» که «Estelle Hallyda» علیه «Valentin Lacambre» مطرح شد، این مسئله آشکار است، شاکي که به دلیل ناشناس بودن نویسنده پیام الکترونیکی شکایت خویش را متوجه واسطه فنی شبکه مربوطه کرده بود، به دلیل آنکه خواننده پرونده، ابزارهای لازم برای قطع به موقع اطلاعات را نداشت، طرف دعوی نیست.

حضور آقای «Flix Somm» مسئول پیشین شرکت کمپرسور آلمان در تاریخ ۱۶ آوریل ۱۹۹۷ در دادگاه مونیخ، نیز متضمن به کارگیری قواعد مذکور بود. او به خاطر انتشار پیام های محتوی ترغیب به «پروفیلی» و نیز عمل منافی عفت با حیوانات و تشویق به خشونت جنسی، مورد محاکمه قرار گرفت.

در ابتدا، به دلیل ثبت نام تجارتي این شرکت در آمریکا، مسئله صلاحیت دادگاه های آمریکا مطرح شد که این ادعا به دلیل آنکه مرکز اصلی شرکت در آلمان بود، مردود اعلام شد.

این نکته نشانگر بین المللی بودن شبکه جهانی اطلاع رسانی است که مستلزم به کارگیری قوانین مختلف و توجه به نظام های حقوقی گوناگون است.

از این رو مشکل تعیین دادگاه صالح و قانون قابل اجرا نیز دربرخی موارد پیش می آید که

با بهره گیری از قواعد حل تعارض موجود در حقوق بین المللی مرتفع می شود.

درخصوص ارائه دهندگان خدمات اشتراک نیز رویه های قضایی وجود دارد که آنها را ملزم به رعایت اصول اخلاقی می کند. در تاریخ نهم ژوئن ۱۹۹۸، یک قاضی در فرانسه اعلام کرد که فراهم آوردن خدمات اشتراک، ملزم به رعایت موازین قانونی و احترام به حقوق اشخاص هستند و مسئولیت مدنی نویسندگان و روزنامه نگاران را در مورد آن ها، اعمال کرد.

البته، در یکی از دعاوی مطرح شده، قاضی دادگاه دیدگاه وکلای خواهان را که اشتراک دهندگان اینترنت را تابع قوانین مطبوعاتی می دانست، رد کرد و گفت، آن ها در صورتی که برای پیشگیری از انتشار داده های خلاف قانون و اخلاق، اقدام های لازم را رعایت نکنند، مسئول شناخته می شوند. این رای مورد تجدیدنظر قرار گرفت.

دادگاه تجدیدنظر در رای مورخه ۱۰ دسامبر ۱۹۹۹ با نقض رای دادگاه بدوی، اشتراک دهنده را به پرداخت سیصد هزار فرانک به عنوان اصل خسارت و تاخیر تادیه آن، محکوم کرد.

مسئولیت حقوقی طراحی صفحه های وب و انتقال اطلاعات، مستند به برخی اسناد شامل معافیت هایی نیز می شود. نخستین بار در ۲۷ مه ۱۹۹۹، برای اشتراک دهندگان خدمات رایانه ای اطلاع رسانی، معافیت هایی در نظر گرفته شد.

براساس این اسناد، واسطه های فنی در صورتی که از موضوع جرم اطلاع داشته باشند، معاون جرم شناخته می‌شوند و در غیر این صورت از مسئولیت کیفری مبری می‌گردند. این اسناد تنها ناظر بر معافیت واسطه ها از آثار مسئولیت کیفری است و نمی توان معافیت آنها را از مسئولیت مدنی استنباط کرد. حتی در پارطای موارد، میزان مسئولیت مدنی آنها توسعه می‌یابد. در ۲۳ مارس ۲۰۰۰ میلادی مسئولیت واسطه های فنی تابع شرایط خاصی شد. بدین ترتیب که واسطه ها، در صورتی که خود اقدام به تولید داده های الکترونیکی کرده و یا موازین حاکم بر انتقال اطلاعات و داده پردازی را رعایت نکرده باشند، مسئول شناخته می‌شوند. طبق مقررات نوین، واسطه ها، ملزم به تعیین هویت ارسال کنندگان و تولیدکنندگان اطلاعات (در صورت امکان) نیز هستند که این امر، مویدی بر توسعه میزان مسئولیت مدیران شبکه های رایانه ای است.

ج) ماهیت قرارداد بیمه مسئولیت طراحان صفحه های وب

قراردادهای بیمه مسئولیت طراحی صفحه های وب به دلیل عدم الزام از سوی قانون گذار، در زمره بیمه های اختیاری است و به جهت اینکه بیمه گر مسئولیت بیمه گذار را در برابر دریافت حق بیمه، بیمه می کند و به عبارت دیگر متعهد به بیمه کردن مسوولیت بیمه گذار در صورت ارتکاب فعل زیان بار از سوی او می‌گردد، در زمره بیمه های مسئولیت قرار

می‌گیرد.

قرارداد بیمه مسئولیت طراحی صفحات وب، ماهیت تجاری دارد. این نکته از اطلاق بند نهم ماده دوم قانون تجارت که متضمن تجاری دانستن عملیات بیمه است، استنباط می‌شود. بنابراین عملیات بیمه‌گری به طور مطلق، تجاری است، برخلاف قراردادهای غیرتجاری که مبتنی بر انگیزه های شخصی است.

البته، قراردادهای غیرتجاری ممکن است نسبت به یک شخص تجاری و نسبت به شخص دیگر، غیرتجاری باشد. برای نمونه، اگر یکی از طرفین قرارداد، بازرگان و دیگری غیر تاجر باشد و هدف او از انجام معامله، انگیزه شخصی باشد، در این فرض، به استناد مقررات مربوط به حمایت از مصرف کنندگان که اشخاص غیر تاجر مشمول آن قرار می‌گیرند، دعاوی مطرح شده از سوی تاجر، دربرابر مصرف کننده، تنها در دادگاه محل اقامت مصرف کننده قابل طرح بوده و آن دادگاه، صالح به رسیدگی است. در حالی که دعاوی اقامه شده به وسیله مصرف کننده در برابر تاجر، به دلخواه او در برابر دادگاه محل اقامت تاجر و یا در محل اقامت خود او قابل طرح است.

باتوجه به کلیه مراتب گفته شده، قرارداد بیمه مسئولیت طراحی صفحه های وب، تجاری است. اما درخصوص قهری بودن یا قراردادی بودن آن، بسته به نوع تعهد، آثار حقوقی آن متفاوت است. اگر موضوع تعهد، طراحی صفحه های وب باشد، نیازی به اثبات

تقصیر جهت تحقق شروط مندرج در بیمه نامه مربوطه نیست. بنابراین صرف عدم ایفای تعهدهای قرارداد مذکور، کافیتست تا بیمه گر ملزم به جبران خسارت های وارده از بیمه گر به بیمه گذار گردد. البته در صورت سوء نیت بیمه گذار و یا عمد و خطای بسیار سنگینی که منجر به نقض عهد شود، بیمه گر مسئولیتی نخواهد داشت. بنابراین در صورت عدم احراز سوء نیت و عمد، بیمه گر ملزم به جبران کلیه خسارت های وارد شده به بیمه گذار است بدون اینکه پرداخت غرامت موجب بهبود وضعیت مالی بیمه گذار نسبت به پیش از وقوع حادثه گردد.

ماده ۲۸ قانون بیمه فرانسو مقرر می دارد: «بیمه اشیاء قرارداد غرامت محسوب می شود و غرامتی که بیمه گر باید به بیمه شده بپردازد، نمی تواند از ارزش شیء بیمه شده هنگام بروز خسارت تجاوز کند.»

این اصل در خصوص بیمه های مسئولیت طراحی صفحه های وب نیز متسری است و مسلماً بیمه گذار ملزم به پرداخت خسارت بیش از میزان مسوولیت خود نیست. اما در صورتی که بیمه نامه ناظر به جبران خسارت ناشی از طراحی صفحه های وب باشد، ماهیت آن قهری است. زیرا در این فرض، تعهد ایفا شده و آنچه بیمه شده، مسئولیت ناشی از ایفای تعهد است، نه نقض عهد که مشمول قواعد قراردادی بودن معامله می باشد. به عبارت دیگر، در صورتی که از طراحی یک صفحه وب، ضرر و زیانی

متوجه شخص ثالث گردد و اگر این امر، ناشی از تعهد بیمه گذار نباشد، بیمه گر در صورتی خسارت های حاصله را جبران می کند که تقصیر بیمه گذار از سوی زیان دیده ثابت شود. به عبارت دیگر باید در پرداخت غرامت با بیمه گر هماهنگی حاصل شود. ماده ۲ قانون بیمه فرانسو در همین خصوص مقرر می دارد:

«بیمه گذار در مورد بیمه مسئولیت مدنی، نمی تواند شناسایی مسئولیت و سازش با زیان دیده را که بدون مطلع نمودن بیمه گر انجام شده است، به حساب او بگذارد و اگر بدون آگاهی و کسب موافقت بیمه گر، وجهی بپردازند، یا خود را مسئول بدانند، حق مطالبه خسارت را نخواهد داشت.»

د) تعهدات بیمه گر و بیمه گذار

اساسی ترین تعهدات بیمه گذار، پرداخت حق بیمه و اعلام خسارت در حداقل زمان ممکن است. در مقابل، بیمه گر موظف به پرداخت خسارت است. مصداق این امر در بیمه نامه های مسئولیت طراحی صفحه های وب، خسارت های ناشی از نقض عهد و یا خسارت های ناشی از طراحی وب است. در این قسمت، تعهدات طرفین قرارداد مذکور را بررسی می کنیم.

۱- تعهدات بیمه گذار

مهم ترین تعهد بیمه گذار در قرارداد مذکور، پرداخت حق بیمه است. طراح صفحه های وب با انعقاد قرارداد بیمه مسئولیت، ملزم به پرداخت موضوع قرارداد است. در صورتی که براساس قراداد

خصوصی، اگر حق بیمه به وسیله چک یا سفته یا کارت اعتباری پرداخت شود، باید ترتیب پرداخت معین باشد. در مورد چک چون علی‌الاصول نقدی است حتی اگر بدون محل باشد، پرداخت شمره تلقی می‌گردد. اما در مورد عدم وصول سفته وضعیت متفاوت است. بیمه‌گر با قبول سفته به عنوان حق بیمه در حقیقت به نوعی تبدیل تعهد رضایت داده است. بنابراین قبول سفته در حکم دریافت حق بیمه است و عدم وصول آن در مهلت مقرر، لطمه ای به اصل تعهد بیمه گر نمی زند. به عبارت دیگر در صورت عدم وصول وجه سفته، بیمه گر نمی‌تواند به این استناد که حق بیمه پرداخت نشده، از انجام تعهد سرباز زند. اگر قرار بر تقسیط حق بیمه باشد و بیمه گذار یک یا چند قسط را در موعد مقرر نپردازد، در صورت بروز خسارت، مطابق با ضمانت اجرای عدم پرداخت که از قبل مشخص شده است، رفتار می‌شود. یکی دیگر از تعهدهای بیمه گذار، اعلام خسارت در حداقل زمان ممکن است. مستند به ماده ۱۵ قانون بیمه ایران، بیمه‌گذار باید در صورت وقوع حادثه در اولین زمان ممکن و ظرف ۵ روز از تاریخ وقوع حادثه، بیمه گر را مطلع کند وگرنه بیمه گر مسئول نخواهد بود. مگر اینکه بیمه گذار ثابت کند که به واسطه حوادثی که خارج از اختیار او بوده، اطلاع به بیمه گر ممکن نبوده است. اجبار بیمه گذار برای اعلام سریع وقوع خسارت به بیمه‌گر این است که قبل از محو آثار و علایم بقایای خسارت، رسیدگی به

خسارت و اطلاع از چگونگی وقوع آن برای بیمه‌گر ممکن باشد. حال آنکه تاخیر در اعلام خسارت امکان هرگونه رسیدگی موثر و منطقی را از بیمه‌گر سلب می‌کند. گذشت زمان آثار خسارات را اگر به طور کامل محو و زایل نکند، این آثار را ضعیف می‌کند. ضمانت اجرای عدم اطلاع به موقع خسارت، گاه تا حد محرومیت بیمه گذار از دریافت خسارت است. اسقاط حق بیمه‌گذار نسبت به دریافت وجه پرداختی، موجب دقت آنان در اعلام دقیق زمان خسارت می‌شود. تاخیر ساده در اعلام خسارت، موجب ساقط شدن حق دریافت خسارت نمی‌شود. در حقوق فرانسه بر این نکته تاکید شده و ماده ۲۴ قانون بیمه فرانسه مقرر می‌دارد:

«هر نوع شرایط عمومی بیمه نامه که طبق آن حق بیمه‌گذار برای دریافت خسارت به علت نقض قوانین و مقررات ساقط شود، باطل است مگر آنکه عمل بیمه‌گذار جنبه یا جنایت عمدی باشد. شرط اسقاط حق بیمه‌گذار به دریافت خسارت، به علت تاخیر در مطلع کردن مقامات ذی صلاح از وقوع حادثه، کان لم یکن است و بیمه‌گر حق دارد غرامتی متناسب با زیان ناشی از این تاخیر از بیمه گذار مطالبه کند.»

این قاعده کلی، درخصوص بیمه نامه های مسئولیت طراحی صفحه های وب نیز متسری است و این طراحان باید در اعلام زمان بروز خسارت دقت لازم را داشته باشند و حتی پیش از جبران خسارت،

بیمه‌گر را مطلع کنند. ماده ۲ قانون بیمه فرانسه درخصوص لزوم هماهنگی بیمه‌گذار با بیمه‌گر درخصوص پرداخت غرامت قابل استناد است و در این باره مقرر می‌دارد:

«بیمه‌گذار در مورد بیمه مسئولیت مدنی، نمی‌تواند شناسایی مسئولیت و سازش با زیان دیده را که بدون مطلع نمودن بیمه‌گر انجام شده است، به حساب او بگذارد و اگر بدون آگاهی و کسب موافقت بیمه‌گر، وجهی بپردازد، یا خود را مسئول بداند، حق مطالبه خسارت را نخواهد داشت.»

ضمانت اجرای عدم انجام تعهدات از سوی بیمه‌گذار، علاوه بر اسقاط حق مطالبه خسارت، فسخ عقد بیمه است و در صورت فسخ عقد بیمه از سوی بیمه‌گر، حق بیمه مدت استفاده شده از بیمه نامه، به صورت روزشمار و در صورت فسخ از طرف بیمه‌گذار، به صورت کوتاه مدت محاسبه و باقی مانده حق بیمه مسترد می‌شود.

۲- تعهدات بیمه‌گر

مهم ترین تعهد بیمه‌گران قراردادهای بیمه مسئولیت طراحی صفحه های وب، پرداخت خسارت موضوع قرارداد است. این خسارت ها، به دو دسته مستقیم و غیرمستقیم، تقسیم می‌شوند. منظور از خسارت مستقیم، ضرر و زیانی است که دادگاه ها، ورود حتمی آنها یا احتمال ورود آن را قطعی فرض می‌کنند. خسارت های مستقیم، دقیقاً قابل محاسبه نیستند. این خسارت ها، ضرر و زیان ناشی از رنج و

تالعات روحی شخص زیان‌دیده را نیز شامل می‌شوند. که آن را ضرر و زیان معنوی می‌نامند. جبران زیان معنوی در حقوق ایران و ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی تایید شده است. به موجب رویه قضایی فرانسه، نه تنها شخصی که به احساسات او لطمه وارد شده یا در نتیجه ضرب و جرح درد کشیده، می‌تواند مطالبه خسارت معنوی کند، بلکه اشخاص دیگری هم که در این ارتباط رنج دیدند می‌توانند خسارت معنوی دریافت کنند. البته باتوجه به اینکه خسارت های معنوی مورد توجه محاکمان ایرانی قرار نمی‌گیرند و روش جبران آن تنها در عذرخواهی، درج مراتب ندامت در روزنامه و... خلاصه می‌گردد، عملاً چیزی به عنوان خسارت معنوی پرداخت نمی‌شود.

خسارت غیرمستقیم، به ضرر و زیانی اطلاق می‌شود که ورود آنها را نمی‌توان به طور مستقیم از ماهیت عمل اضطرارآمیز، استنباط کرد، بلکه وقوع آن نیاز به اثبات دارد. از سوی دیگر این قبیل خسارت ها، دقیقاً قابل محاسبه است.

باتوجه به مراتب مذکور، بیمه‌گران ملزم به پرداخت کلیه خسارت هایی هستند که بیمه‌گذار ملزم به جبران آن است به غیر از آنچه که به طور قانونی و یا براساس قرارداد، استثناء شده است. در حقوق فرانسه، جرایم نقدی (کیفری، مالیاتی، مدنی و...) معاملات قاچاق، قمار و شرط بندی به طور قانونی از موارد تحت شمول بیمه نامه ها خارج هستند. بنابراین در صورتی که طراحی صفحه های وب منجر به

پرداخت جزای نقدی شود. نمونه آن موارد طراحی صفحه های وب است که محتوی ترغیب به «پروفیلی» یا «لژیسیسم» و امثال آن است. بیمه گر ملزم به جبران خسارت بیمه گذار نیست.

همچنین، خسارات عدم النفع نیز در بسیاری از قراردادهای بیمه مسئولیت استثناء است. عدم النفع، بدین معناست که شخصی از فایده ای که انتظار دارد، محروم شود. در فقه امامیه، منفعت مال شمرده شده و ضمان آور است. اما در خصوص عدم النفع قول مشهور فقها این است که «عدم النفع لیس بضرر». البته در حال حاضر وضعیت منافع آتسی و درآمدهای حتمی الحصول، در ارزیابی وضعیت اقتصادی افراد موثر است. نظریات بسیاری از اندیشمندان حقوق اسلامی نیز نشان می دهد که آنها نیز عدم النفع را در موارد بسیاری ضرر می دانند. شهید اول در کتاب قواعد به این نکته تاکید کرده است. در رویه قضایی فرانسه نیز عدم النفع ضرر است اما با این وجود در برخی بیمه نامه های مسئولیت این مورد یک استثنای قراردادی است.

طراحی صفحه های وب در مواردی که خارج از ضوابط و مقررات انفورماتیک و حقوق اینترنت و یا برخلاف نظم عمومی و اخلاق حسنه باشد نیز خارج از موضوع قرارداد بیمه، محسوب می شود. به عبارت دیگر، اگر طراح یک پایگاه اطلاع رسانی، بدون اخذ مجوز از نهادهای ذی ربط مبادرت به ساخت و طراحی یک صفحه وب کند و یا سایتی طراحی کند

که شامل مضامین غیراخلاقی و برخلاف هنجارهای جامعه باشد، هر نوع ضرر و زیانی که متحمل شود (اعم از جزای نقدی به عنوان مسئولیت کیفری و یا مسئولیت مدنی ناشی از عمل ارتكابی) از تحت شمول قراردادهای بیمه مسئولیت طراحی صفحه های وب خارج است.

نتیجه گیری

ظهور فنآوری نوین بر صنعت بیمه نیز تاثیر گذاشته است و خلق بیمه نامه های جدید را اجتناب ناپذیر می کند. این امر، باتوجه به قوانین تصویب شده و برنامه های مدون، اثبات می شود. به عنوان نمونه، ماده ۹۴ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، بر ضرورت داد و ستد الکترونیکی در سطح ملی و ماده ۱۰۳ همان قانون بر دستیابی آسان به اطلاعات داخلی و خارجی و زمینه سازی برای اتصال به شبکه جهانی و ایجاد زیرساختهای ارتباطی و شاهره های اطلاعاتی تاکید کرده اند. ایجاد دولت الکترونیکی که مستلزم طراحی پایگاههای اطلاع رسانی مجهز و مدرن جهت ارائه خدمات خرید و فروش و تجارت کلان و نیز تسهیل در پرداخت مالیات و قبوض آب و برق و تلفن و... است نمونه ای دیگر از پیشرفت های عصر حاضر است که عصر ارتباطات نامیده می شود.

کلیه این امور، مستلزم طراحی صفحه های وب است که با اندیشه خلاق طراحان پایگاه های اطلاع رسانی میسر می شود. مسلماً انجام هر امری، با

خطرهایی روبروست و صنعت بیمه، جهت ایجاد آرامش و اطمینان خاطر برای انجام هر گونه فعالیت اقتصادی مفید به یاری تجارت پیشگان و حتی غیرتجار آمده است. در عصر ارتباطات، بیمه های جدید لازم می شود و بیمه مسئولیت طراحی صفحه های وب، مهم ترین قرارداد از این نوع است که مسئولیت طراحان را بیمه می کند و گسترش آن منوط به ارائه تسهیلات ویژه و تبلیغات مناسب و بکارگیری اصول و قواعد پذیرفته شده در عالم حقوق و پرهیز از تکرار نواقص و معایب سایر بیمه های مسئولیت است.

واژگان کلیدی:

تجارت الکترونیک طراحی صفحات وب دولت الکترونیک بیمه مسئولیت.

منابع فارسی:

پاتریک ژوردان. مبانی مسئولیت مدنی. ص ۴۱

دکتر غلامحسین جباری. موسسات بیمه ص ۴۵

روزه بو. حقوق بیمه ص ۶۹

مسعود واصف. بیمه مسئولیت ص ۲۰

همایون مشایخی. مبانی و اصول بیمه ص ۴

دکتر مسیح ایزدینام. حقوق بیمه ص ۸۲

سیدمحمدزمان درباباری. مسوولیت حقوقی طراحی صفحات

وب و انتقال اطلاعات. روزنامه ایران. ۸۷/۱۳/۴.

دکتر غلامحسین جباری. موسسات بیمه موسسه عالی

حسابداری چاپ اول ۱۳۴۹.

عارفه مدنی کرمانی. حقوق بیمه انتشارات مجد. چاپ اول.

دکتر همایون مشایخی. مبانی و اصول حقوق بیمه موسسه

عالی حسابداری. تهران ۱۳۴۹.

منابع خارجی:

Bout-Roger, Le Droit des assurances, ler edition,

Presse universitaire de fance-1981, paris

code assurance

code civile

jourdan, patrice, Les principe de La

responsabilite civile 2 edition, Dalloz, paris 199